

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 46476**Nom:** Història de la Comunicació Científica**Cicle:** Màster Universitari Oficial / Postgrau doctorat**Crèdits ECTS:** 6**Curs acadèmic:** 2025-26**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
2252 - Màster Universitari en Història de la Ciència i Comunicació Científica	Facultat de Medicina i Odontologia	1	Primer quadrimestre
3129 - Doct. Estudis Hist. i Socials sobre Ciència, Med.	Escola de Doctorat		Primer quadrimestre
3129 - Doct. Estudis Hist. i Socials sobre Ciència, Med.	Escola de Doctorat		Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2252 - Màster Universitari en Història de la Ciència i Comunicació Científica	Història de la Comunicació Científica	OBLIGATÒRIA
3129 - Doct. Estudis Hist. i Socials sobre Ciència, Med.		
3129 - Doct. Estudis Hist. i Socials sobre Ciència, Med.		

COORDINACIÓ

SUAY MATALLANA IGNACIO

BERTOMEU SANCHEZ JOSE RAMON

RESUM

En aquest mòdul s'ofereix una introducció general a la història de la comunicació de la ciència, la tecnologia i la medicina, amb la finalitat d'i presentar la investigació existent sobre aquests temes i posar en qüestió algunes de les imatges hegemòniques, ja abandonades en el món acadèmic, però persistents en determinats mitjans. Es tracta, per tant, d'oferir claus històriques per a pensar críticament la comunicació científica, tant per a estudiants que persegueixen treballar professionalment en aquest terreny, com per a aquelles persones que pretenen desenvolupar carreres acadèmiques en l'àmbit de la història de la ciència o dels estudis de comunicació científica: S'adopta una perspectiva cronològica i temàtica al mateix temps que s'articula entorn d'espais i mitjans de comunicació (llibres, museus, aules, revistes, cinema, etc.) amb la finalitat d'oferir claus generals sobre la qüestió, si bé moltes vegades a través

d'exemples particulars. Els temes tractats són introductoris i serveixen com una primera trobada amb problemes abordats en mòduls posteriors. A més de conèixer les idees bàsiques, les claus cronològiques i una sèrie d'exemples representatius, el mòdul permetrà posar en acció el marc conceptual mitjançant exercicis pràctics realitzats per estudiants. Per tractar-se d'un màster interuniversitari, la informació completa es pot trobar en la web del màster, en la següent adreça: <http://www.historia-ciencia-comunicacion.org>

Prof Resp: José Ramón Bertomeu Sánchez (bertomeu@uv.es)

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

-

Aplicar mètodes d'anàlisi crítica per a estudiar fonts textuais, iconogràfiques i materials relacionades amb la medicina, la ciència i la tecnologia.

Aplicar tècniques de busca, identificació, selecció i arplega d'informació especialitzada.

Conèixer i analitzar críticament els processos de circulació de sabers i pràctiques científiques, així com els seus principals protagonistes, escenaris, mitjans, mecanismes i conseqüències.

Conèixer i analitzar críticament els processos de divulgació de la ciència considerant els seus diversos protagonistes, contextos, mitjans, pràctiques, finalitats i resultats.

Conèixer les característiques generals de la terminologia mèdica i científica a través de l'estudi de la seua història i el seu paper en la comunicació científica actual.

Conèixer les diverses formes de popularització de la ciència.

Descriure els processos de producció i consum del coneixement científic, així com els mecanismes de comunicació social de la ciència, amb els seus diversos mitjans, espais i protagonistes.

Idear, planificar, organitzar i redactar un treball d'investigació.

Identificar i analitzar críticament textos clàssics de la medicina i de la ciència en les seues diverses modalitats.

Identificar i analitzar críticament textos de divulgació de la ciència en les seues diverses modalitats.

Identificar i interpretar textos de caràcter divulgatiu, periodístic o assagístic relacionats amb la ciència, la

medicina i la tecnologia.

Identificar les principals fonts d'informació relacionades amb la comunicació científica, així com altres eines de recuperació d'informació (principals repertoris bibliogràfics i bases de dades).

Presentar en públic un treball d'investigació i debatre els seus resultats amb altres investigadors.

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autòdrida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

0. Els blocs temàtics seran els següents

Introducció: La ciència i els seus públics. Nocions generals. Principals estudis d'història de la comunicació científica. Problemes, protagonistes, fonts. Comunicació científica i comunicació de la ciència. Sabers populars i popularització de la ciència. Hegemonia cultural. Llibres. Història de la cultura escrita i la història de la ciència: del manuscrit a la impremta. Gèneres de literatura científica. Revistes, manuals, enciclopèdies. Públics lectors. República de les Lletres. Règims de lectura. Revistes i premsa. Correspondència, memòries i revistes. Primeres revistes acadèmiques i presència de la ciència en la premsa. L'article científic. Les revistes especialitzades del segle XIX. Censura i revisió per parells. Repertoris bibliogràfics i revistes de revistes. Indicadors de qualitat. La ciència de la ciència. Premsa: Naixement de la premsa en l'esfera pública del segle XVIII: Ciència i medicina en la premsa dels segles XIX i XX. Temes, protagonistes, públics. Aules de ciència, la ciència a les aules. Amfiteatres i universitats. Salons Demostracions públiques en el segle XVIII: sabers, utilitat i espectacle. Demostradors públics. Les Facultats de Ciències. Els seminaris d'investigació. El naixement de l'ensenyament secundari. Debats sobre el paper de les ciències en la formació de la ciutadania. Els manuals de ciències: autors, editors, traductors, llibreters, governs. La cultura material i visual de les aules: de les demostracions als mètodes heurístics i el Nature Study movement. Museus i cultura material. Dels gabinets de curiositats als museus de ciència i els Science Centers. Cultures visuals i materials. Règims d'exhibició. Col·leccions públiques i privades. Exposicions universals. Ciència i nació en els museus de ciència. Llocs de la memòria. Science Centers, Hands-on i la ciència sense context. Patrimoni científic i museus de ciència. Audiovisuals: Ràdio, cinema i televisió. La ciència i la medicina en els orígens de

1. Introducció

Introducció: La ciència i els seus públics. Nocions generals. Principals estudis d'història de la comunicació científica. Problemes, protagonistes, fonts. Comunicació científica i comunicació de la ciència. Sabers populars i popularització de la ciència. Hegemonia cultural.

2. Llibres i revistes

Llibres. Història de la cultura escrita i la història de la ciència: del manuscrit a la impremta. Gèneres de literatura científica. Revistes, manuals, enciclopèdies. Públics lectors. República de les Lletres. Règims de lectura.

3. Revistes i premsa

Revistes i premsa. Correspondència, memòries i revistes. Primeres revistes acadèmiques i presència de la ciència en la premsa. L'article científic. Les revistes especialitzades del segle XIX. Censura i revisió per iguals. Repertoris bibliogràfics i revistes de revistes. Indicadors de qualitat. La ciència de la ciència. Premsa: Naixement de la premsa en l'esfera pública del segle XVIII: Ciència i medicina en la premsa dels segles XIX i XX. Temes, protagonistes, públics.

4. La ciència a les aules

Aules de ciència, la ciència a les aules. Amfiteatres i universitats. Salons Demostracions públiques en el segle XVIII: sabers, utilitat i espectacle.

Demostradors públics. Les Facultats de Ciències. Els seminaris d'investigació. El naixement de l'ensenyament secundari. Debats sobre el paper de les ciències en la formació de la ciutadania. Els manuals de ciències: autors, editors, traductors, llibreters, governs. La cultura material i visual de les aules: de les demostracions als mètodes heurístics i el Nature Study movement.

5. Museus

Museus i cultura material. Dels gabinets de curiositats als museus de ciència i els Science Centers. Cultures visuals i materials. Règims d'exhibició. Col·leccions públiques i privades. Exposicions universals. Ciència i nació en els museus de ciència. Llocs de la memòria. Science Centers: Hands-on i la ciència sense context. El retorn del patrimoni científic als museus de ciència.

6. Audiovisuals

Audiovisuals: Ràdio, cinema i televisió. La ciència i la medicina en els orígens del cinema. Ficció i realitat en els documentals d'història natural. Documentals mèdics i publicitat farmacèutica. Documentals agraris. Ciència i medicina en ràdio i televisió.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	0,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	0,00

METODOLOGIA DOCENT

Adoptarem una dinàmica semblant a l'assignatura Introducció a la Història de la Ciència, que s'imparteix al mateix temps i que s'ha construït de manera complementària. Hi hauran tres tipus d'activitats formatives

Sessions expositives. Es pretén transmetre coneixements i activar processos cognitius en l'estudiant, implicant la seua participació. Cada unitat del programa començarà amb una presentació teòrica del professorat encarregat d'una hora de durada.

Aprentatge cooperatiu. Es pretén desenvolupar aprenentatges actius mitjançant estratègies de treball cooperatiu entre estudiants i fomentar la responsabilitat compartida per a aconseguir metes grupals. Els i les estudiants treballaran col·lectivament en un fòrum setmanal en línia. Amb la participació del professorat es procedirà a una discussió i s'assoliran unes conclusions finals.

Treball individual. Cada estudiant haurà de realitzar treballs individuals a partir dels materials indicats pel professorat.

AVALUACIÓ

Els i les estudiants seran avaluats d'acord amb la seua participació en les classes, en els debats dels fòrums, comentaris en els blogs i amb el quadern d'activitats elaborat al llarg del curs (comentaris de text, reflexions, informes per escrit, etc.), sempre d'acord amb les indicacions dels professors. Aquesta avaluació se substanciarà en:

- Realització d'un portfoli. Es lliurarà convenientment emplenat amb les activitats obligatòries i

voluntàries que es comentaran durant les classes amb les indicacions del professorat i la bibliografia recomanada en cada cas [fins a un 70%].

- Participació als fòrums i les sessions presencials [fins a un 30%]. Aquesta activitat no serà recuperable a les proves d'avaluació extraordinàries.
- Activitats voluntàries. Són els treballs complementaris lligats a conferències i seminaris organitzats durant el curs per part de l'Institut López Piñero i altres centres semblants i siguen recomanats per part del professorat. També es tindrà en compte altres qüestions com els treballs de difusió a les xarxes socials i tots els exercicis voluntaris que pugui suggerir el professorat al llarg del curs [poden augmentar fins a un 15 % de la nota].

Nota: Tots els treballs presentats per a l'avaluació hauran de ser originals i seguir les indicacions assenyalades per part del professorat pel que fa a l'estructura, continguts, extensió i fonts d'informació emprades.

Es faran servir els procediments habituals per confirmar la identitat de l'estudiant i la seua autoria aplicant-se si escau, les normatives sobre plagi corresponents.

https://www.uv.es/plagio/pginas_web.html

<https://sga.ua.es/es/normativa-academica/ees/evaluacion-de-los-aprendizajes/evaluacion-de-los-aprendizajes.html>

<https://estudios.umh.es/presentacion/normativas/evaluacion-y-progreso-y-permanencia-del-estudiantado-en-la-umh/>

BIBLIOGRAFIA

- Bertomeu Sánchez, JR (2023). Saberes en acció / Sabers en acció. Una nueva historia de la ciencia, la tecnología y la medicina: <https://sabersenaccio.iec.cat/>
- Knight, David. 2011. Public Understanding of Science: A History of Communicating Scientific Ideas. London: Routledge.
- Nieto Galán, Agustí. 2011. Los públicos de la ciencia. Expertos y profanos a través de la historia. Madrid: Marcial Pons (trad. inglesa 2016. London: Routledge).